

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Lukács István*

Cím: *Nefelejts ucca 27.*

Forrás: *Magyar Hirlap*

Bp.
(Hely)

1929. XII. 25.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (C)

Osztályozás

Tárgy

F28

Hely

Idő

"1929"

Személy

Nefelejts ucca 27 Hösköltemény egy pesti bérhárról

„Az én házam az én váram.”

A pesti bérház az ismeretlen adófizető vára. Vakolatja tört, öreg civil-kaszárnyák, itt születünk és itt fogunk meghalni. Itt laknak a mai magyar élet tragikus figurái: nyomorgó lateinerek, kétségbeesett kereskedők, iparosok, munkások, állástalanok és keresetnélküliek. *Pesti bérház:* ... idejön a fizetési meghagyás, a bírói foglalás, itt keresi a hitelezési csalások áldozatait a polgári ruhás rendőr, itt áll meg a piroszászlós mentőautó. Rendőri riport, törvényszéki tudósítás örök helyszíne a *pesti bérház*. ... Itt ől a nyomor és a féltékenység, itt éget a bosszú vitriolja. *Pesti bérház:* ... innen indul el öngyilkos útjára az életunt.

Milyen messze vannak innen a kőcsipkés ligeti villák, a barokkstilű Vár-beli épületek. A *pesti bérház* udvarán nem nőnek fák a keramitból, a lépcsőházban nem vezet szőnyeg lefelé. Valaha cselédek érzelmes dalaitól voltak hangosak a folyosók. Eltűntek a cselédek, ma már a nagysága áll a mosóteknő mellett. Mosás, ének, nagyon-nagyon csöndes lett a *pesti bérház*.

Nefelejts ucca 27. Sokszor irtunk már er-

ről az öreg bérkaszárnnyáról. Ez a ház került egyszer, még a béke elsüllyedt világában bojkott alá. Piros-fehér-zöld zászlók alatt vonultak fel a lakók. Ma valószínűtlenül hangzik: lakók bojkottja a háziúr ellen.

És hány öngyilkosság, hirtelen halál, bal eset! Innen vitték el a gyilkos péket a detektívek. (*Flaxmayer*, az öreg szerelmes most is feyházban ül.) Itt razzizáltak a háziurak közt, innen rabolták el *Csu-Ha-Feng*-nek, a szomorú kis szobrásznak magyar asszonyát. Talán a Nefelejts utca 27 a legjellegzetesebb *pesti bérház*.

Külön világ, külön társadalom. Százegyz főbérelő, ezer lakó. A kapu alatti kirakatban fotográfiák vannak. Csupa ünnepélyes arc, öreg bácsik és bérnőmálányok meghatott tekintettel néznek ki a kirakat üvegén. A kirakat mellett kis cédulákat ragasztottak ki. Főbérlők és ágyrajárók, régi megbízható levezetője ez.

„EGY ÁGY TISZTESSEGES
FIATALEMBERNEK ÉJSZAKA
KIADÓ.”

Igy hangzik az egyik cédula szövege. Házmégis igaz: a nyomor úgy felparcellázta a lakásokat, hogy nemcsak az ágyakat adják bérbe, de még ezt a bért is megosztják. Éjszaka egy nappali munkásé az ágy... na

pal is értékesíteni kell; jön talán egy éjszakai pincér, aki akkor dől le az ágyra, amikor ágytársa kikászolódik onnan, hogy munkára induljon. *Él Pesten két szegény ember, ugyanarra a párnára hajtják a fejüket mind a ketten, de sosem találkoznak egymással.* Nem is ismerik egymást.

Primitív betűkkel frott, másik cédulán ezt olvassuk:

„TISZTA ÁGY KÉT FIATAL-
EMBER. ESETLEG KÉT NŐ
RÉSZERE KIADÓ ÉJSZAKA.”

Lélektama van a rövid szövegnek. A főbérelő érzi, hogy azt is hirdetni kell, hogy a kiadandó ágy *tiszta*. Ugyalátszik, nem mindegyik az. És itt már nem úgy osztják meg, hogy egy éjszaka, egy nappal. Itt két ágyrajáróra jut egy ágy. Kettőre nappal, kettőre éjszaka. Hatvan fillért kell fizetni az ágy feléért.

A házban csupa kétszobás, egyszobás lakás van. Az uccára néző két-zobás lakásokban nagyobbára tisztviselők laknak. Az egyszobásokban pedig munkások, vásári kereskedők. A 101 főbérelő közül azonban a legtöbb tulajdonképpen foglalkozás nélkül áll. A *Nefelejts ucca 27* valahogy *rezervoárja lett a kétségbeesítő budapesti nyomorúságnak*. Aki közelről akarja megnézni a nyomort, az jöjjön ide, menjen végig a folyosón, nézzen be a párától homályos ablakokon, nyisson be találomra akármelyik ajtón s nézzen körül a lakásokban.

Ami az első pillanatban feltűnik a ház vendégének, az, hogy *tulajdonképpen üresek,*

bútortalanok a lakások. A nyomor amputálta a házat, a szegénység vállára vette a szekrényt, az asztalt, a székeket. Lassan lassan, nehéz és nélkülözös esztendő alatt minden kivándorolt a házból, csak ágyak vannak... illetve összerótt deszkák, amelyekre rongyot dobna.

Miből élnek? — ezt kérdezzük a nyomorgók nefelejtsuccai hadosztályától.

Éjszaka két óra tájban a ház kapuja elé kell állni. Így kap az ember választ arra a kérdésre, hogy miből élnek. A hajnali derengésben nyílik a házkapu, nagy csapat surran ki rajta, férfiak, nők, a szegénység fantasztikus rongyaiban. Levágnak a Keleti-pályaudvar felé, aztán fel a Rákóczi úton, a Kossuth Lajos uccán, ki a Dumaparttra. A Vásáresarnokok környékén hajnalban, amikor a vidékről beporoszkálnak a gyümölcsös, zöldséges kocsik, akad holmi „keccsölő” munka, amivel pár fillért, vagy néhány törődött almát lehet keresni. Azokat nevezik *keccsölőknek*, akik a csomagok cipelésénél segítenek. Ők emelik ki a nehéz kosarakat a kocsikból, ők feszítik ki a sátrak ponyvát, kávéhoznak a koránnyíló tejesarnokból a didergő kofáknak.

Mire kivilágosodik a város fölött s elhelyezkednek a kocsik a Dunaparton, megindul a forgalom, jönnek a hotelek s nagyvendéglők bevásárlói, elhűnnek a „keccsölők”, nincs már szükség rájuk. Szaladnak haza a nehezen szerzett kis kenyérrrel a gyerekekhez.

Cím : ..... Idő

Forrás : .....

(Hely)

(Idő)

(Köt. v.)

A gyerekek... Ebben a házban aztán nincsen egyke. *A legtöbb lakónak 8—10 gyereke van.* Mutatnak egy asszonyt, olyan sovány szegény, „mint a ceruza”, amint mondják a házban — mégis tizenkét esztendő óta minden évben pontosan beröpül az egyszobás lakásba a gölya. Nem akarnak védekezni a gyermekáldás ellen, pedig minden új gyerek új gond.

Nemrégiben a ház gondnoknöje levelet írt dr. Vass József népjóléti miniszternek és kérte, segítsen azokon a szerencsétlen sokgyermekes anyákon, akik a Nefelejts utca 27. alatti laknak. *„Intézkedjen, kegyelmes uram, hogy ne kelljen meztelenül az uccára tenni tízgyermekes anyákat.”* Valószínűtlenül hangzik, hogy minden lakónak nyolc-tíz gyermeke van. Pedig valóban ez a helyzet. És ahol tíz gyermek van, ott négy vánkost találni a lakásban. És a vánkos sem a gyermekeké. Nem a család használja a háztartás utolsó megmaradt értékét: *a vánkost az ágyrajárók kapják, akik 60 filléres díjaikkal az éhenhalástól mentik meg a főbérlőket.*

Mit esznek?... A válasz egyforma mindenütt. *krumpli, krumpli, krumpli.* A tehetősebbje teát főz reggelire, ebédre, vacsorára. Teát... de ne képzeljünk el hangulatos számovárt, amelyben zümmegeve fő a tea, ne képzeljünk finom jamaikai rumot, fehéren szikrázó kockacukrot. A Nefelejts ucca 27-ben kifőtt teát szórnak a meleg vízbe és ezt a cukortalan, fanyar löttyőt ecettel ízesítik. Krumpli és ecetes tea mellett cibereleves a ház lakóinak a főtápláléka. Évekkel ezelőtt

kimerült már a hitel a házbeli boltban, a fű szeresnél, a hentesnél, meg a péknél. Azok is nehezen élnek, nem tudnak hitelezni többé. Ha egy-egy kis gyerek lemege az üzletbe s azt mondja: „A mamám küldött, tessék adni 10 deka kolbászt”, — akkor a hentes előbb a pénzt kéri el a kisgyerektől, mert csak akkor érdemes levágni tíz dekát a kolbászrúdból, ha a gyerek el is hozta az árát.

*

Évekkel ezelőtt még sűrűn fordultak be a ház kapuján hivatalos urak, aktatáskás komoly emberek, ügyvédek és végrehajtók. Mikor beléptek egy lakásba és azt mondták: *„Foglalni jöttünk”,* a szegények keserű humorával így válaszoltak:

— *Tessék helyet foglalni.*

De tulajdonképpen még helyet sem lehet foglalni ezekben a lakásokban. Bútortalanok a szobák, ki tudja, hol porosodnak az elvándorolt székek.

Olyan sokszor jártak eredménytelenül végrehajtók a Nefelejts ucca 27-ben, hogy most már ha egy aktán meglátják a ház számát, csak legyintenek a kezükkel. Csak az mondják: *„Abból a házból ugyan nem lehet semmit elvinni.”* A Nefelejts ucca 27-be má nem jön ki végrehajtó. Tudja, hogy nem lenne eredménye az útjának.

Zálogházi fiók van a közelben. Nagy ünnepek előtt megindul egy-egy karaván még a zálogház felé. Hiába gondolták előbb azt, hogy már az utolsó párnát is elvitték, még mindig akad a csupasz lakásból valami kiszajtolni való. *„Az utolsó párna”* valaha ve-

zércikk-sablón volt. Inkább szimbóluma csak a szegénységnek, mint valóság. Ma már csakugyan zálogházba került az utolsó párna s ott is vész el a zálogház raktárában, mert mire lejár a cédula terminusa, még szegényebbek lesznek. Inkább újra vinnének, minthogy valamit kiváltani tudnának.

A ház egyik lakója huszonkét év óta nem adott huzatot a párnára. Huszonkét évvel ezelőt vitte zálogba az utolsó párnáját.

Ez a nagy ház, amely olyan népes, mint egy kisebb falu, csodálatos békességben él. *A szegénység összébhossa az embereket.* Akik letörtek, alázatossá válnak. Ha néha *összetűzés támad szomszédok között,* nem lesz hangos a folyosó... van *békebírója* a háznak: a gondnoknö, őhöz mennek s ő dönti el, hogy kinek van igaza. A gondnoknö konyhája egyben pótolja Róbert bácsi konyháját. Dél felé felsorakoznak az éhezők: *Van, aki meleg vízzel is megelégszik.*

*

Hogyan fizetik a házbért? — kérdezzük. Csodálatos: éheznek, rongyokban járnak... de — *a házbért fizetik,* ki pontosan, ki elkésztetten, de mielőtt a kilakoltatás réme fenyegetne, mindegyik kiegyenlíti a hátralékát. Az egyik asszony ezekkel a szavakkal fizette ki a decemberi bért:

— Az utolsó húsz pengőmet hoztam, nem tudom, mit esznek majd a gyerekeim. A pszichiater talán ki tudná bogozni, mi az oka annak, hogy ezek a nyomorgók tudnak éhezni, tudnak fájni, de *az otthonukhoz, a négy falhoz, a hideg szobához, a megmérgezett levegőhöz kétségbeesetten ragaszkodnak.*

*

Nefelejts ucca 27. Véletlenül ezen a házkapun fordultunk be, de azt láttuk, volt nácsut is.

Lukács István